

T.C.
CUMHURBAŞKANLIĞI
Devlet Denetleme Kurulu

DENETLEME RAPORU

RAPORUN KONUSU

**Adli Tıp Kurumu Başkanlığı'nın 2007, 2008 ve 2009 Yıllarına Ait
Faaliyet ve İşlemlerinin Denetimi ile Adli Tıp Kurumu Hizmetlerinin
Etkin ve Verimli Şekilde Yürütülmesinin ve Geliştirilmesinin
Sağlanması**

İşbu Raporun; araştırma, inceleme ve denetleme kapsamında yer alan Kuruma dair hizmete özel nitelikli tespit, değerlendirme ve öneriler içermesi nedeniyle internet sayfasında özetine yer verilmiştir.

Tarihi : 01/07/2010

Sayısı : 2010/12

Eki : -

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
TABLolar LİSTESİ	III
GİRİŞ	1
ÇALIŞMAYA İLİŞKİN BİLGİLER	1
I- ÇALIŞMANIN KONUSU VE DAYANAĞI	1
II- ÇALIŞMANIN KAPSAM VE YÖNTEMİ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
TANIMLAR VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
I- BİLİRKİŞİLİK MÜESSESESİ	3
A- TÜRK HUKUKUNDA BİLİRKİŞİLİK.....	6
1- Bilirkişinin Atanması.....	8
2- Bilirkişinin Nitelikleri	13
3- Bilirkişilik Görevinin İfası	18
B- RESMÎ BİLİRKİŞİLER	27
II- ADLİ BİLİMLER VE ADLİ TIP KAVRAMLARI	33
İKİNCİ BÖLÜM	42
DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ADLİ TIP UYGULAMALARI	42
I- ADLİ TIP ÜLKE UYGULAMALARI	42
II- TÜRKİYE'DE ADLİ TIP UYGULAMALARI	65
A- TÜRKİYE'DE ADLİ TIBBIN TARİHSEL GELİŞİMİ	66
B- TÜRKİYE'DE ADLİ BİLİMLER ALANINDA HİZMET ÜRETEN DİĞER KURUM VE KURULUŞLAR	68
1- Yüksek Sağlık Şurası	69
2- Üniversiteler	70
3- Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı	72
4- Devlet Hastaneleri ve Sağlık Merkezleri.....	73
5- Emniyet Genel Müdürlüğü Kriminal Polis Laboratuvarları Dairesi Başkanlığı	75
6- Jandarma Kriminal Laboratuvarları	80
C- TÜRKİYE'DE ADLİ BİLİM UZMANLARININ EĞİTİMİ	83
1- Adli Bilirkişilik Hizmetleri İle İlgili Eğitim Faaliyetleri	83
a) Adli Tıp Uzmanlarının Eğitimi	83
b) Yardımcı Adli Tıp Personelinin (<i>Ara Elemanların</i>) Eğitimi	88
c) Tıp Dışı Alanlarda Çalışacak Adli Bilim Uzmanlarının Eğitimi	89
d) Adli Bilim Uygulamaları Hakkında Hâkim ve Savcıların Eğitimi.....	92
2- Adli Tıp Kurumunda Hizmet İçi Eğitim.....	94
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	96
ADLİ TIP KURUMUNA İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	96
I- KURUMSAL YAPILANMAYA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER.....	96
A- ADLİ TIP KURUMU'NUN KURULUŞ VE GÖREVLERİ	96
B- ADLİ TIP KURUMU'NUN TEŞKİLAT YAPISI	98
1- Adli Tıp Kurumu'nun Merkez Teşkilatı	101
2- Adli Tıp Kurumu'nun Taşra Teşkilatı.....	107
II- GÖREVLER, ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI İLE FAALİYETLERE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER.....	113
A- İDARİ BİRİMLERE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	113
1- Adli Tıp Başkanlar Kurulu	114

2-	Hukuk Müşavirliği	119
3-	Personel ve Eğitim Şubesi Müdürlüğü.....	122
4-	İdari ve Mali İşler Şubesi Müdürlüğü.....	122
5-	Evrak ve Arşiv Şubesi Müdürlüğü ve Emanet Memurluğu	124
6-	Kütüphane Memurluğu.....	137
7-	Bilgi İşlem Şubesi Müdürlüğü	138
8-	Kalite Yönetim Grubuna Dair Tespit ve Değerlendirmeler	139
B-	BİLİRKİŞİLİK HİZMETİ VEREN KURULLAR VE DAİRELERE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	141
1-	Adli Tıp Genel Kuruluna Dair Tespit ve Değerlendirmeler.....	141
2-	Adli Tıp İhtisas Kurullarına Dair Tespit ve Değerlendirmeler	151
a)	Birinci İhtisas Kurulu.....	154
b)	İkinci İhtisas Kurulu	162
c)	Üçüncü İhtisas Kurulu.....	168
d)	Dördüncü İhtisas Kurulu.....	179
e)	Beşinci İhtisas Kurulu	193
f)	Altıncı İhtisas Kurulu.....	199
3-	Adli Tıp İhtisas Dairelerine Dair Tespit ve Değerlendirmeler	213
a)	Morg İhtisas Dairesi	214
b)	Gözlem İhtisas Dairesi	229
c)	Kimya İhtisas Dairesi	241
d)	Biyoloji İhtisas Dairesi	250
e)	Fizik İhtisas Dairesi	260
f)	Trafik İhtisas Dairesi	279
III-	FİZİKİ YAPI VE BÜTÇEYE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	287
IV-	PERSONEL REJİMİNE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRMELER	300
A-	KURUM PERSONELİNİN ATANMA VE GÖREVDE YÜKSELME USULLERİ	300
B-	PERSONEL SAYISINA İLİŞKİN VERİLER	310
C-	PERSONELİN MALİ HAKLARI	313
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM		318
BİLİMSEL VE İDARİ ÇALIŞMALAR İLE PAYDAŞLARDAN ALINAN GÖRÜŞLER		318
I-	BİLİMSEL VE İDARİ ÇALIŞMALAR	318
A-	NAS RAPORU	319
B-	ADLI TIP HİZMET MODELİ VE İNSAN GÜCÜ PLANLAMASI ADLI ÇALIŞMA	329
C-	"YARGININ MODERNİZASYONU VE CEZA REFORMU PROJESİ" KAPSAMINDA AVRUPA KONSEYİ UZMANI KIMMO HIMBERG TARAFINDAN HAZIRLANAN UZMAN RAPORU.....	332
D-	ATUD TARAFINDAN DÜZENLENEN "ADLI BİLİMLERDE YENİDEN YAPILANMA" BAŞLIKLİ SEMPOZYUM	337
E-	ADLI TIP KURUMU PERSONEL İSTİHDAM POLİTİKASI İLE GENEL MALİ YÖNETİM DEĞERLENDİRİLMESİ VE KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ ÇALIŞTAYI	347
II-	PAYDAŞLARDAN ALINAN GÖRÜŞLER	349
A-	KURUMSAL YAPI VE YENİDEN YAPILANDIRMA MEVZUUNA DAİR GÖRÜŞ VE ÖNERİLER	350
B-	PERSONEL POLİTİKASI VE EĞİTİM KONULARINA DAİR GÖRÜŞ VE ÖNERİLER.....	352
C-	ADLI BİLİRKİŞİLİK SİSTEMİNDEKİ SORUNLARA DAİR GÖRÜŞ VE ÖNERİLER.....	355
D-	DİĞER KONULARA DAİR GÖRÜŞ VE ÖNERİLER.....	358
E-	ADLI TIP ÇALIŞANLARI BEKLENTİ VE MEMNUNİYET ANKETİ.....	361
BEŞİNCİ BÖLÜM		364
GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER.....		364
I-	ADLI BİLİMLER ALANINDA YENİDEN YAPILANMA İHTİYACINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER....	366
II-	BİLİRKİŞİLİK MÜESSESESİ VE ADLI TIP KURUMU'NUN MEVCUT SORUNLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER	409
SONUÇ		520
KAYNAKÇA.....		545

RAPOR ÖZETİ

Cumhurbaşkanlığı Yüce Katının talimatlarına istinaden Devlet Denetleme Kurulunun 20.07.2009 tarih ve 405 sayılı Kararı çerçevesinde yürütülmüş olan işbu çalışmanın konusunu, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı'nın 2007, 2008 ve 2009 yılları faaliyet ve işlemlerinin mevzuata uygun biçimde yerine getirilip getirilmediğinin denetimi ile Adli Tıp Kurumu hizmetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla söz konusu Kurumun; mevzuat, teşkilat, personel, amaç, araç, gereç ve metotlar yönünden araştırılıp incelenmesi oluşturmaktadır.

Çalışmanın yürütülmesinde, sadece Kurumsal faaliyetlerin analizi ile yetinilmemiş olup; süreç içerisinde, bu alana dair bilimsel ya da idari mahiyetli çalışmalar takip edilerek, buralarda yapılan tartışmalar ve ortaya konulan önerilerden de Rapor hazırlama safhasında faydalanılmıştır. Ayrıca, Kurum'un faaliyet alanıyla olan ilgileri dolayısıyla çeşitli üniversiteler ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerine başvurulmuş ve bunlardan alınan görüşlere de özet hâlinde olmak üzere Rapor'da yer verilmiştir.

Rapor'da ayrıntılı olarak izah edildiği üzere Adli Tıp Kurumu, 14.04.1982 tarih ve 2659 sayılı "Adli Tıp Kurumu Kanunu" ile kurulmuş olup; anılan Kanun'un birinci maddesi ile temel görev alanı "adalet işlerinde **bilirkişilik** yapmak" şeklinde belirlenmiştir. Bunun yanı sıra Kurum, faaliyet yürüttüğü alanda çalışacak hekimlere "adli tıp uzmanlığı" ve yan dallarda uzmanlık eğitimleri verebilmektedir. Kurum ayrıca, adli tıp ve bunun dışında kalan "adli bilim" alanlarında da eğitim programları düzenleyebilmekte ve yine görev alanı ile ilgili olarak bilimsel amaçlı faaliyetler icra edebilmektedir.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Kurum'un görev sahasının ve fonksiyonlarının tam olarak kavranabilmesi için, hem "bilirkişilik" müessesesinin incelenmesi hem de "adli tıp" ve "adli bilimler" terimlerinin net olarak tarif edilmesi icap etmekte olup; Rapor'un "Kavramsal Çerçeve" başlıklı birinci bölümünde bu hususlara değinilmektedir.

Rapor'un ikinci bölümünde ise, adli tıp ve adli bilimler alanındaki hizmetlerin ifasını teminen değişik ülkelerde kurulu olan sistemlere dair bilgilerin yanı sıra Ülkemizde geçerli olan sistemin bir bütün olarak kavranabilmesi için, adli tıp ve/veya diğer adli bilim alanlarında hizmet veren diğer kurumlara (Yüksek Sağlık Şurası, Üniversiteler, Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı, Devlet Hastaneleri ve Sağlık Merkezleri, Kriminal Polis Laboratuvarları, Jandarma Kriminal Laboratuvarları) dair (bunların tabi oldukları mevzuat, görev sahaları,

personel durumları ve iş yükleri gibi konular etrafında olmak üzere) açıklamalara da yer verilmektedir.

Aynı bölümde ayrıca, adli bilimler alanında görev ifa eden personelin nasıl bir eğitim prosedürüne tabi oldukları hususu meslek grupları (*adli tıp uzmanları, yardımcı adli tıp personeli, tıp dışı alanlarda görev yapacak adli bilim uzmanları ve hukukçular (hâkim/savcı) şeklinde tasnif edilmek suretiyle*) itibarıyla kısaca izah edilmektedir. İlgili bölümde de belirtildiği üzere, işbu çalışmanın maksat ve kapsamının elverişli olmaması dolayısıyla bu alanın ayrıntılı şekilde incelenip değerlendirilmesi mümkün olamamıştır. Ancak, denetim çalışması çerçevesinde tarafımızdan elde edilen veriler ile konunun taraflarından alınan görüşlerin bir arada değerlendirilmesinden, anılan meslek gruplarının tamamında, eğitim programlarının oluşturulması ve uygulanması bakımından önemli eksiklikler ve/veya sorunların mevcut olduğu anlaşılmakta olup; bunların giderilmesine dair önerilere de Rapor'un ilgili bölümünde yer verilmiştir.

Bütün bu hususların ardından, (*Rapor'un üçüncü bölümünde*) çalışmanın asıl konusunu teşkil eden Adli Tıp Kurumu ele alınmakta olup; Adli Tıp Kurumu'nun tabi olduğu mevzuat (*temel olarak Adli Tıp Kurumu Kanunu ile Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği*) ile bu mevzuat çerçevesinde icra edilen faaliyetler (*uygulama*) üzerinden hareket edilmek suretiyle, görev tanımı, organizasyon yapısı, çalışma usul ve esasları, personel ve bütçe rejimi gibi hususlar çerçevesinde Kurum ve faaliyetleri, ayrıntılı olarak incelenmektedir.

Kurum, Adalet Bakanlığı'nın "**bağlı kuruluşu**" olup; İstanbul'da Kurulu bulunan bir merkez teşkilatı ile "**grup başkanlığı**" (*ihtisas dairelerinden oluşmaktadır*) ve "**şube müdürlüğü**" olarak adlandırılan ve değişik illerde kurulu bulunan taşra teşkilatlarından oluşmaktadır. Kurum'un taşra teşkilatına dâhil birimlerin nerelerde kurulacağını belirlenmesi konusundaki yetki Adalet Bakanlığı'na aittir.

Kurum'un merkez teşkilatını "**Kurum Başkanlığı**" (*Başkan, başkan yardımcıları ve yönetmelik ile kurulan birim ve müdürlükler*) ve "**Başkanlar Kurulu**"ndan oluşan idari birimler ile "**Genel Kurul**", "**İhtisas Kurulları**" ve "**İhtisas Daireleri**"nden oluşan ve bilirkişilik hizmetlerinin üretilmesi noktasında görev ifa eden organlar oluşturmaktadır.

Bunlardan Genel Kurul, Kurum Başkanı'nın başkanlığında olmak üzere, bütün ihtisas kurullarının başkan ve üyelerinin katılımı ile teşekkül etmektedir. Ayrıca, Genel Kurulda görüşülecek konunun, daha önce Kurum'un merkez veya taşrada bulunan ihtisas dairelerinden birinde karara bağlanmış olması hâlinde, Kurum merkezindeki ilgili ihtisas dairesinin başkanı da Genel Kurul'a katılmak ve oy kullanmak durumundadır. Genel Kurul'un görevlerinin ise;

- İhtisas kurulları ve daireleri¹ tarafından verilip de ilgili adli makamlarca yeterince kanaat verici nitelikte olmadığı belirtilerek Genel Kurulca incelenmesi istenen işler,
- İhtisas kurulları, ihtisas daireleri, adli tıp şube müdürlükleri ya da Adli Tıp Kurumu dışında kalan resmî sağlık kuruluşlarınca verilen rapor ve görüşler arasında çelişki bulunan durumlar

hakkında, Adli Tıp Kurumu bakımından nihai karar mercii sıfatıyla kesin görüş bildirmek şeklinde özetlenmesi mümkün bulunmaktadır. İhtisas kurullarının bütün üyeliklerinin dolu olduğu varsayımı ile Genel Kurul, en az 63 üyeden müteşekkil bir heyet olmak durumunda olup; kararlarını oylama usulü ile ve oy çokluğuyla vermektedir.

Sadece kurum merkezinde bulunmakta olan "ihtisas kurulları"nın sayısı 6 olup; bunlar, "birinci, ikinci, ... altıncı" şeklinde adlandırılmıştır. Bu kurullara üye olacak kişilerin hangi alanlarda uzman olması gerektiğine dair belirlemeler Adli Tıp Kurumu Kanunu'nun 7 nci maddesiyle; bunların görev alanlarının ne olacağı ise aynı Kanun'un 16 ncı maddesiyle belirlenmiştir.

Buna göre, her bir ihtisas kurulu, bir başkan, adli tıp uzmanı olan iki üye ile sayısı ve uzmanlık alanları her bir kurul için ayrı ayrı belirlenmiş olan diğer üyelerden müteşekkil bir yapı arz etmektedir. Genel Kurul gibi ihtisas kurulları da oylama yapmak suretiyle ve oy çokluğuna göre karar alabilmektedir.

İhtisas Kurullarının görevleri ise "Genel Görevler" ve "Özel Görevler" şeklinde tasnife tabi tutulmuş olup; bütün ihtisas kurulları için geçerli olan "Genel Görevler"in, Adli Tıp Kurumu Kanunu'nun kapsamına giren işlerde bilirkişilerce, adli tıp ihtisas dairelerince ve/veya adli tabip veya adli tıp uzmanlarınca verilip de ilgili adli makamlar tarafından yeterince kanaat verici nitelikte bulunmayan ve/veya aralarında çelişki olduğu belirlenen raporları inceleyip, bilimsel ve teknik görüşlerini bildirmek, şeklinde tanımlanması mümkün bulunmaktadır.

Kanun'da ihtisas kurullarının "Özel Görevleri" olarak sayılan işler ise her bir ihtisas kurulu bakımından farklılaşmaktadır. Buna göre (özet olarak);

- Birinci İhtisas Kurulu, *ölümle ilgili işler*,
- İkinci İhtisas Kurulu, *müessir filler*,

¹ Fizik İhtisas Dairesi ile Trafik İhtisas Dairesi'nin tıpla ilgili olmayan kararları, Genel Kurul gündemine alınamamaktadır.

- Üçüncü İhtisas Kurulu, *maluliyet, meslek hastalıkları vb. vakalar, hekim hatalarına dair dosyalar ile cezaların infazının ertelenmesi ve Cumhurbaşkanınca affi işlemlerine ilişkin dosyalar,*
- Dördüncü İhtisas Kurulu, *çocuklar ile sağır-dilsizlerle ilgili olanlar hariç cezai ehliyet ile hukuki ehliyet dosyaları ve kişilerin uyuşturucu madde bağımlısı olup olmadığına dair işler,*
- Beşinci İhtisas Kurulu, *zehirlenme vakaları, alerji, immünoloji ve ilaç kimyasına dair işler, nesep tayini, halk sağlığı açısından yiyecek ve içecek maddeleri ile alkol, uyutucu-uyuşturucu maddeler ile bağımlılık yapan diğer maddelere dair dosyalar,*
- Altıncı İhtisas Kurulu ise *cinsel suçlar, çocuklar ve sağır-dilsizlerle ilgili olarak cezai ehliyet dosyaları, cinsel iktidar tespiti, mağdur kişilerin file karşı kendisini savunabilecek durumda olup olmadığı ve yaş tespiti*

hakkında, özel görevli ihtisas kurulu hüviyetini taşımaktadır. İlgili bölümde belirtildiği üzere Başkanlar Kurulu, ihtisas kurullarının iş yükünü dikkate almak suretiyle bu özel görevlerden bir kısmının başka bir ihtisas kurulu tarafından görüşülüp karara bağlanması hususunda yetki sahibi olup; bu yetkinin kullanıldığı durumlar *-nadiren de olsa-* mevcuttur.

Adli Tıp Genel Kurulu gibi ihtisas kurulları da fizik ve trafik ihtisas dairelerinin tıpla ilgili olmayan raporları üzerine herhangi bir yetki kullanamamaktadır. Anılan dairelerce tanzim edilen herhangi bir rapor ile başka bir bilirkişi raporu arasında çelişki ortaya çıkması durumunda, ilgili ihtisas dairesi bünyesinde, en az 7 uzmanın katılımı ile bir heyet ("*Genişletilmiş Uzmanlar Kurulu*" olarak adlandırılmaktadır) oluşturularak, konunun bu heyet tarafından incelenmesi ve Adli Tıp Kurumu açısından nihai kararın burası tarafından verilmesi öngörülmektedir.

Bilirkişilik hizmetinin üretilmesi safhasında görev ifa eden diğer organlar ise daire (*ih-tisas daireleri*) şeklinde yapılandırılmıştır. Kanun'da yer verilen ihtisas dairelerinin sayısı da 6 olup; bunlar, "*Morg İhtisas Dairesi*", "*Gözlem İhtisas Dairesi*", "*Kimya İhtisas Dairesi*", "*Biyoloji İhtisas Dairesi*", "*Fizik İhtisas Dairesi*" ve "*Trafik İhtisas Dairesi*" şeklinde isimlendirilmiştir. İhtisas kurullarının aksine ihtisas daireleri Kurum'un taşra teşkilatı (*grup başkanlıkları*) bünyesinde de ih-das edilebilmekte olup; hâlihazırda faaliyet yürütmekte olan 7 adet grup başkanlığının her birinde birer adet morg ve kimya ihtisas dairesi kurulmuş durumdadır. Bunlara ilaveten, İzmir Grup Başkanlığı'nda biyoloji ihtisas dairesi; Ankara Grup Başkanlığında ise biyoloji ve trafik ihtisas daireleri mevcuttur.

Genel Kurul, ihtisas kurulları ve ihtisas dairelerinin görev alanlarına giren işlere dair daha kapsamlı bilgiler ile bunların teşekkül şekilleri, çalışma usul ve esasları ile karşı karşıya

buldukları iş yüklerine dair açıklama ve değerlendirmelere Rapor'un ilgili bölümünde (*üçüncü bölüm*) ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Rapor'un Adli Tıp Kurumu ile ilgili olan bu bölümünde (*üçüncü bölüm*) ayrıca, Kurum'un fiziki ve mali kaynakları ile personel rejimine dair hususlar irdelenmiştir. Bu kapsamda olmak üzere, Adli Tıp Kurumu'nun mali yapısı izah edilmiş ve Kurum ihtiyaçları için Adalet Bakanlığı bütçesi (*genel bütçe*) içerisinde yer verilen ödenekler ile döner sermaye bütçesinden oluşan kaynaklar hakkında (*yıllar itibarıyla ulaştığı tutarlar, bunların ne kadarının hangi tür giderler için kullanıldığı, döner sermaye işletmesi için gelir tahminlerinin ve gerçekleşme rakamlarının ne olduğu gibi hususlarda*) bilgi ve açıklamalara yer verilmiştir.

İlgili bölümde ayrıntılı olarak yer verildiği üzere, denetim dönemini oluşturan 2007, 2008 ve 2009 yıllarında genel bütçe ile verilen ödenekler yoluyla karşılanan harcamaların yaklaşık tutarı (*sırasıyla*) 22.789.000-TL, 24.092.000-TL ve 26.474.000-TL seviyesinde olup; bunların yaklaşık olarak % 75 ilâ 80'i arasında değişen bir kısmı ücretler ve sosyal güvenlik primleri gibi personele ilişkin harcamalardan müteşekkildir. Aynı dönem içerisinde döner sermaye işletmesinin gelir tahsilatı (*sırasıyla*) 29.376.848.-TL, 24.728.109.-TL ve 28.599.809.-TL tutarında iken; bu bütçeden yapılan harcamalar da 30.879.476.-TL, 29.485.486.-TL ve 27.547.123.-TL düzeyindedir. Döner sermaye bütçesinden yapılan harcamaların en önemli kısmını da Kurum personeline Adli Tıp Kurumu Kanunu'nun 30 uncu maddesi çerçevesinde yapılan ödemeler teşkil etmektedir. Bu kaynaktan ayrıca (*ilgili mevzuat uyarınca*), % 15 oranında bir pay Hazineye ve % 1 oranındaki bir pay da Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na aktarılmakta; geriye kalan tutarlar ise kurumsal ihtiyaçların karşılanmasına ayrılmaktadır.

Kurum'un personel rejimine dair hususlar ise personelin atanma ve görevde yükselme usulleri, personel sayısına ilişkin veriler ve personelin mali hakları şeklindeki üç alt başlık altında incelenmiştir. İlgili bölümde izah edildiği üzere Kurum'da istihdam edilen personel temel olarak Devlet Memurları Kanunu'na tabi ise de; kurumsal hizmetlerin yürütülmesinde üniversite personeli (*öğretim üyesi*) olan çok sayıda uzmandan da "*ikinci görevli*" statüsü çerçevesinde faydalanılmaktadır. Kurum merkezindeki ihtisas kurulları ve ihtisas daireleri bünyesinde görev yapan 242 personelin 63'ü ikinci görevli statüsündedir.

Personelden, başkan, başkan yardımcıları ile ihtisas kurullarının başkan ve üyeleri müşterek kararname ile atanmaktadır. Bunlar dışında kalan uzman personelin ataması Adalet Bakanlığınca yapılmaktadır. Memur, hizmetli vb. personel için atamaya yetkili amir ise Kurum başkanıdır. 2009 yılı sonu itibarıyla Kurum'a ait kadrolarda görev yapan personel sayısı 1.135 olup; bunların 645'i merkez teşkilatında 490'ı da taşra teşkilatında görevlidir. Bunlardan 624'ü

(422'si sağlık hizmetleri sınıfında ve 202'si de teknik hizmetler sınıfında olmak üzere) Kurum'un merkez ve taşra teşkilatına ait kadrolarda uzman, mühendis vb. unvanlarla görev yapmakta; geriye kalan 511 personel ise genel idare hizmetleri ya da yardımcı hizmetler sınıfında bulunmaktadır.

Rapor'un bunu izleyen bölümünde (dördüncü bölüm) ise Adli Bilimler alanındaki yapılanma ve bu alanda yaşanan sorunlar üzerine yapılmış bazı bilimsel ya da idari mahiyetli çalışmanın (Bunlardan birisi, "Ulusal Bilim Akademisi" (National Academy of Science- NAS) isimli kuruluş tarafından ABD'de uygulanan sistemle ilgili olarak hazırlanan ve bu kuruluşun kısa adından hareketle "**NAS Raporu**" olarak anılan çalışmadır. Diğerleri ise, Ülkemizde uygulanan sistem ve/veya bu alanda faaliyet yürüten birimler ile bunların faaliyetleri hakkında olup; çeşitli kişi ya da kurumlarca gerçekleştirilmiştir.) sonuçlarına değinilmekte; ardından da denetim çalışması kapsamında değerlendirmelerine başvuru alan kişi ve kurumlardan (üniversitelerin adli tıp anabilim dalı başkanlıkları, ilgili sivil toplum kuruluşları, öğretim üyeleri gibi) alınan görüşler özetlenmektedir.

Ayrıca, Adli Tıp Kurumunda yapılan denetim çalışması esnasında Kurum bünyesinde görevli bulunan adli tıp uzmanı, adli tıp asistanları ve değişik uzmanlık dallarındaki hekimler ile tıp dışı alanlardaki uzmanların Kurum'daki eğitim süreci ve çalışma şartları ile ilgili kanaatlerinin anlaşılabilmesi amacıyla, toplam 222 kişi üzerinde, belirtilen görüşlere katılma derecelerini ölçmeye dayalı bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu anket çalışmasının değerlendirilmesi neticesinde;

-Adli tıp uzmanlarının, uzmanlık alanlarında yetersiz bir tatmin düzeyinde buldukları; ankete katılan adli tıp uzmanlarının % 89,4'ünün başka bir tıpta uzmanlık alanına geçmek istediği, Adli Tıp Kurumu'nun adli tıp uzmanlarına gelecekte iyi bir kariyer imkânı sunduğunu düşünenlerinin oranının % 12,8'de kaldığı, adli tıp uzmanlarının % 87,2'sinin adli tıp uzmanlarının tıp camiasındaki saygınlığının düşük olduğuna inandığı; adli tıp uzmanlarının mesleki saygınlık düzeyini tatmin edici düzeyde bulanların ise sadece % 4,3 oranında olduğu anlaşılmıştır.

- Adli Tıp Kurumu'nda verilen eğitimin niteliğinden memnuniyet oranının düşük olduğu; uzmanların % 72,3'ünün Kurumda verilen asistan eğitimini yeterli ve başarılı bulmadıkları, sadece eğitim ile ilgilenecek bir ekibin oluşturulmasını isteyenlerin oranının % 80,9 oranına ulaştığı; Kurumun kendi personeline akademik yükselme imkânı verecek biçimde yapılandırılması önerisinin adli tıp uzmanları arasında % 93,6 gibi yüksek bir oranda destek bulduğu, bu durumun Kurum bünyesinde akademi veya enstitü gibi akademik bir yapılanmaya gidilmesi yönünde yüksek düzeyde bir beklentinin bulunduğunu gösterdiği; Kurum bünyesinde

-Adli Tıp Kurumu Kanunu'nda da ön görülmüş olan- yan dal eğitimi verilmesinin de, çeşitli yan dallar arasında farklılık göstermekle birlikte, % 80 civarında talep edildiği; tıp dışı adli bilim uzmanlığı alanlarında ayrı eğitim programları uygulanması fikrini destekleyen adli tıp uzmanlarının % 76,6 oranında olduğu gözlenmiştir. Öte yandan, Kurumda verilen eğitim genel olarak yetersiz bulunurken, uzmanların yaklaşık yarısı (% 48,9) rotasyon sistemine dâhil edilen birimlerin seçilmesinde ve sürelerin belirlenmesinde uygulanan düzeni yeterli bulmaktadır. Ayrıca Kurumda hizmet içi eğitimi yetersiz bulan adli tıp uzmanlarının oranı % 72,3 gibi yüksek bir orana tekabül etmektedir.

-Adli tıp asistanlarının çalışma şartlarından memnuniyetsizliğinin had safhada olduğu; asistanların yardımcı personelin yapması gereken işleri yaptığını düşünenlerinin oranının % 89,4 oranına, bu kişilerin kendilerini teorik ve uygulamalı eğitim alan değil, memur olarak çalıştırılan kişiler olarak görenlerinin % 95,7 gibi çok yüksek bir orana ulaştığı anlaşılmıştır. Kurumun asistanlara yeterli bilimsel çalışma imkânı sunup sunmadığı konusunda fikir beyan etmeyenler % 23,4, yeterli bilimsel çalışma yapma imkânının sağlandığını düşünenler % 25,5, bu imkânın sağlanmadığını düşünenler ise % 51,1 oranındadır. Öte yandan, adli tıp asistanlarının mecburi hizmet, kariyer yollarının belirsizliği, emekliliğe de yansiyacak biçimde yeterli ücretlendirme konularında % 95'ten fazla bir oranda memnuniyetsizlik izhar ettikleri anlaşılmaktadır. Bu durum, gelecekte, nitelikli elemanları Kuruma çekme ve mevcut personeli Kurumda tutma konusunda ciddi bir handicap oluşturmaktadır. Öte yandan, özlük hakları konusundaki memnuniyetsizliğe rağmen özel bilirkişilik yapılması imkânının devamını isteyenlerin oranı nispeten düşmektedir (% 63,8). Özlük haklarındaki memnuniyetsizliğin bir sonucu olarak Kurumdaki hekimlerin $\frac{3}{4}$ 'ü Tam Gün Yasası'nın Kurum personelini de kapsamı gerektiği görüşünü paylaşmaktadır.

-Kurum yönetimi ile uzman ve asistanlar arasında iletişim sorunları olduğu; bu kişilerin problemleri Kurum yönetimine iletmek hususunda çekindikleri (% 68,1), asistan ve uzmanların % 59,6'sının Kurumdaki çalışma şartları ile ilgili olarak yapılan düzenlemelerde çalışanların görüşlerine başvurulmadığını düşündükleri gözlenmektedir.

-Kurumda tıp dışı alanların ciddi biçimde ihmal edildiğini düşünen adli tıp uzmanlarının oranı % 36,2 iken, adli tıp dışındaki hekimler arasında bu oran % 50 ve tıp dışı alanlarda çalışan uzmanlar arasında bu oran % 92,7'dir. Tıp dışı alanlarda çalışan personelin ciddi bir dışlanmışlık duygusu yaşamakta oldukları gözlenmektedir.

-Kurumun uygulamalarında ve iş akışında önemli bir yere sahip olan UYAP sisteminden genel bir memnuniyetsizliğin söz konusu olduğu, UYAP Sisteminin yeterli verim ve hızı

sağlamadığını düşünenlerin Adli Tıp Uzmanları ile diğer uzmanlar arasında % 85'ten daha yüksek bir oranda bulunduğu anlaşılmıştır.

-Bunlardan başka, görev tanımlarının net olmadığı (% 75), tıp dışı alanlarda çalışanların "doktorlara döner sermaye gelirlerine katkısı düşünülmeden diğer uzmanlardan daha yüksek döner sermaye ödemesi yapıldığını" düşündükleri (% 97,5); adli tıp asistan ve uzmanlarının da % 84,6'sının performans ücreti uygulamalarında düzeltilmesi gereken yanlışlıklar bulunduğu görüşünde oldukları; Adli Tıp Kurumu'nun bina ve yerleşim durumu ile ışık ve havalandırma şartlarının yeterli ve ergonomik olmadığını düşünen personelin oranının % 95,8 olduğu anlaşılmıştır.

Yukarıda belirtilen açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Kurum personelinin Kurumun bina ve yerleşim durumu, fiziki çalışma şartları, eğitim, mesleki tatmin gibi pek çok alandaki algı ve kanaatleri ile tarafımızdan yapılan denetim çalışması sonucunda ulaşılan tespit ve kanaatler birbiri ile büyük ölçüde örtüşmektedir.

Rapor'un "**Genel Değerlendirme ve Öneriler**" başlıklı beşinci bölümünde ise bilirkişilik müessesesi ile Adli Tıp Kurumu'nun yapısı ve uygulamalarına ilişkin olarak tespit edilen sorunlar ile bunların çözümüne dair önerilere yer verilmektedir.

Bu kapsamda olmak üzere, denetim çalışması neticesinde tespit edilen sorunların kısaca aşağıdaki şekilde özetlenmesi mümkün bulunmaktadır:

1- Bilirkişilik Sisteminin Yapısı ve İşleyişine Dair Sorunlar

Mevcut durum itibarıyla **bilirkişilik müessesesi** bakımından Türkiye'de uygulanmakta olan sistemde;

- a. Bilirkişilik görevini üstlenecek **kişilerin yetkinlik düzeylerinin** ölçülmesi ve değerlendirilmesini sağlayacak mekanizmaların yokluğu,
- b. Bilirkişiler tarafından sunulan hizmetin ve buna bağlı olarak tanzim edilen raporların sıhhatinin test edilmesine ve bu bakımdan kalitenin yükseltilmesine katkı sağlayacak araçların eksikliği; var olan araçların da etkili bir biçimde kullanılamamakta olması,
- c. Hâkim ve savcıların hukuki bilgileri ve genel kültürleri ile çözebileceği vakaların ya da hukuki değerlendirme gerektiren konuların da bilirkişilere intikal ettirilmekte olması,
- d. Bilirkişinin cevap vereceği sorunun açık ve net olarak belirlenmemesi, raporların süresinde hazırlanıp ilgili mercie sunulmaması ya da bilirkişilik hizmeti karşılığında ilgililere sarf ettikleri emekle mütenasip olmayan ücretler ödenmekte olması,

- e. Bilirkişi raporlarının yetersiz bulunmasına dair olarak adli merciler tarafından (*itirazlar dolayısıyla ya da re'sen*) verilen kararların açık, somut ve anlaşılır gerekçelere dayandırılmamakta olması,
- f. Adli Tıp Kurumu, üniversiteler, sağlık kuruluşları gibi, "*resmî bilirkişilik*" sıfatını haiz olan ve bilirkişilik müessesesi bakımından benzer alanlarda faaliyet gösteren birimlerin sistem içerisindeki yerlerinin netleştirilmemiş olması ve bunlar arasındaki işbölümü ve koordinasyonun sağlanamaması,
- g. Kriminal incelemeler olarak adlandırılan (*adli belge incelemesi, balistik vb.*) ve Adli Tıp Kurumu dışında polis ve jandarma teşkilatları bünyesindeki birimler tarafından da yürütülmekte olan işlemler bakımından, ihtiyaç duyulan uzmanların yetiştirilmesi, güvenilirlik testlerinin yapılması, raporlama standartlarının belirlenmesi gibi noktalarda iş birliği ortamının oluşturulamamış olması,
- h. Ülkemizde, DNA, diş gibi bazı alanlarda hiçbir veri tabanının bulunmamakta olması; parmak izi, balistik gibi alanlarda var olan veri tabanlarının ise birbiri ile entegre edilmemiş hâlde çalıştırılmaları

gibi, bir kısmı düzenlemelerden bir kısmı da uygulamadan kaynaklanan ve her biri önemli birer sorun/eksiklik/belirsizlik mahiyeti arz eden ve bilirkişilik müessesesinin tümünü ilgilendiren durumlar mevcuttur.

2- Adli Tıp Kurumu'nun Teşkilat Yapısı ve Uygulamalarına Dair Sorunlar

Görev alanına giren konular bakımından bir nevi merkezi bilirkişilik organı hüviyetine sahip olan Adli Tıp Kurumu, bir kısmı organizasyon eksikliğinden bir kısmı da hatalı uygulamalardan kaynaklanan sebeplerle, kendisine yüklenen bu fonksiyonları sağlıklı bir biçimde yerine getirememektedir. Denetim çalışması neticesinde tespit edilen sorun ve eksikliklerin aşağıdaki şekilde özetlenmesi mümkün bulunmaktadır:

- a. Kurum'un "**bağlı kuruluş**" olan hukuki statüsü, yürütmekte olduğu "**bilirkişilik**" hizmeti dolayısıyla sahip olunması gereken "**idari ve mali özerklik**" niteliğini tam olarak karşılamamakta; "*Adli Tıp Kurumu*" olan ismi de faaliyet alanını (*Adli Bilimler*) tam olarak kapsamamaktadır.
- b. Adli Tıp Kurumu'nun merkez teşkilatına dâhil olan idari birimler bakımından var olan sorun ve eksiklikler (*Başkan yardımcısı sayısının eksikliği, idari birimlerin Yönetmelik ile ihdas edilmiş olması, basın ve halkla ilişkiler birimi ile denetim biriminin yokluğu gibi*) hizmetlerin etkin ve verimli bir biçimde yürütülebilmesine imkân vermemektedir.

-
- c. Kurum'un taşra teşkilatlarının kuruluşları tamamlanamamıştır. 15 adet grup başkanlığının kuruluşu için onay alınmış olmasına rağmen bunlardan 8'i faaliyete geçirilememiştir. Şube müdürlüklerinden 30'unda da hiçbir faaliyet icra edilememektedir.
- d. Kurum bünyesindeki Genel Kurul ve ihtisas kurulları, çok çeşitli alanlarda uzmanlığı bulunan çok sayıda üyeden müteşekkildir. Bu kurulların oylama usulü ile karar vermekte olması, üyelerin uzman olmadıkları konularda alınacak kararlara da katılabilmeleri sonucunu doğurmakta olup; bu durum "*bilirkişilik*" faaliyetinin özüne aykırılık teşkil etmektedir.
- e. Adli Tıp Kurumu Kanunu'nda yer alan hükümler, yeni Türk Ceza Kanunu ile uyumlaştırılmamıştır. Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği, birimlerin çalışma usul ve esasları bakımından ihtiyaca cevap verebilecek kapsam ve mahiyetten uzaktır. Birimlerin akreditasyonuna ilişkin çalışmalar başlatılmış ise de bu süreç henüz bütün birimler için tamamlanamamıştır.
- f. Adli Tıp Kurumu dışında yapılan ve önemli bir kısmına adli tıp uzmanlarının katılmadığı otopsi işlemleri hem hukuki gereklilikler hem de bu işlemle güdülen amaca erişim bakımından sorunlar yaratmaktadır. Adli Tıp Kurumu'nda yürütülen otopsi işlemlerinde ise; temel olarak iş yükünün ağırlığı, adli tıp uzmanlarının merkez ve taşra teşkilatında yer alan birimler arasında dengeli şekilde dağıtılmamış olması, taşra birimlerinin yeterli donanıma sahip kılınmamış olması, fiziki imkânların yetersizliği ve yardımcı personelin (*otopsi teknisyen yardımcıları*) eğitimsizliği gibi hususlardan kaynaklanan sorunlar mevcuttur.
- g. Adli Tıp Kurumu'na gelen işlerin çok önemli bir kısmı, evrak eksikliği, ilgili kişinin muayene için gönderilmemiş olması gibi nedenlerle rapora bağlanamamakta ve dosyalar, müzekkere düzenlenmek suretiyle (*eksikliklerin giderilmesini teminen*) ilgili adli mercie iade edilmektedir. Bu durum, bir yandan yargılama sürecinin uzamasına bir yandan da (*aynı dosyanın tekrar tekrar gelmekte olması nedeniyle*) Kurum'un iş yükünün artmasına sebebiyet vermektedir.
- h. Cinsel suç mağdurlarının ruh sağlıklarının, bu eylem nedeniyle bozulmuş olup olmadığının tespitine dair dosyaların sayısında ciddi bir artış ortaya çıkmıştır. TCK'nın konuyla ilgili hükümlerinin nasıl anlaşılması gerektiği konusunda hukuk ve adli tıp çevrelerinde ortaya çıkmış bir görüş birliğinin olmayışı bu süreçlerin işletilmesinde sorunlar meydana getirmektedir. Ayrıca, cinsel suç mağdurları ile ilgili olarak Kurum'a intikal eden vakalara ilişkin süreçler (*birden çok kez yapılan*
-

- muayeneler vb. nedenlerle*) çok uzun sürmekte ve mağdurların psikolojik durumları üzerinde olumsuz tesirler meydana getirmektedir.
- i. Kurum başkanı ya da ihtisas kurullarının başkan ve üyeleri gibi önemli görevler ifa eden personelin görevden alınma koşulları belirlenmemiştir. Temelde, Devlet Memurları Kanunu'na göre istihdam edilmekte olan Kurum personelinin tabi olduğu ikincil mevzuat bakımından ciddi eksiklikler söz konusudur. Kurum'un tıp dışı alanlarda uzmanlığı bulunan personelinin çalışma koşulları ve görev tanımları bakımından da eksiklikler mevcut olup; bunlar birer kariyer uzmanlık olarak tanımlanmamıştır. Kurum bünyesinde bugüne kadar herhangi bir "*norm kadro*" çalışması da yapılmamıştır.
 - j. Personele ilişkin mevzuat eksikliklerinin yanı sıra, atama ve nakil işlemlerinin yürütülmesinde mevcut hukuki kurallara ve hizmet gereklerine aykırı bazı uygulamalar gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.
 - k. İhtiyaç duyulan sayı ve nitelikte uzman personelin yetiştirilmesi sağlanamamakta; yetişmiş uzmanlar ise Kurum bünyesinde istihdam edilememektedir. Bu durum dolayısıyla, Kurum'un hemen hemen bütün birimlerinde ciddi düzeyde personel eksikliği çekilmektedir. "*İkinci görevli*" statüsündeki uzmanların kurumda çalıştırılması suretiyle bu eksiklikler giderilmeye çalışılmakta ise de; bu kişiler de mesailerinin ancak kısıtlı bir bölümünü kurumsal hizmetlerin yürütülmesine ayırabilmektedir.
 - l. Kurum'un mali işlemlerinin yürütülmesinde de (*taşınır mal kayıt-kontrol sisteminin kuruluşu, döner sermaye gelirlerinin tahsisi ile mal ve hizmet alımlarının gerçekleştirilmesi gibi alanlarda*) bazı hata ve eksiklikler tespit edilmiştir.
 - m. Kurum'un İstanbul'da bulunan merkez hizmet binası, gerek büyüklüğü gerekse havalandırma/ışıklandırma gibi özellikleri bakımından ihtiyacı karşılayamamaktadır. Ayrıca Kurum, teknik donanım bakımından da bazı sorun ve eksikliklerle karşı karşıya bulunmaktadır.
 - n. Bunların dışında, Kurum bünyesindeki birimlere ya da belirli bir konuya özgü bazı hukuki hata (*sanık ya da şüpheli konumunda olmayan kişilerin de gözlem altına alınmakta olması vb.*) ya da sorunlu durumun (*izinli olunan dönem içerisinde döner sermaye ödemelerinden yararlanılamaması nedeniyle, personel izin haklarını kullanmaktan imtina etmekte olması gibi*) varlığı söz konusudur.
-

Bütün bu sorunlara dair ayrıntılı bilgi ve değerlendirmeler ile bunların çözümüne yönelik önerilerimize Rapor'un beşinci bölümünde ayrıntılı olarak yer verilmiş olup; hizmetin etkin ve verimli bir biçimde ifasının temin edilebilmesi bakımından, öncelikli olarak bahsedilen sorunların ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Ayrıca, aynı bölümde kamuoyunun gündemine gelmiş bazı olaylar (*Münevver KARABULUT, Güler ZERE ve Hüseyin ÜZMEZ gibi*) ile Devlet Denetleme Kurulu'na intikal eden ihbar ve şikâyetlerin ilgili olduğu vakalar hakkında yürütülen iş ve işlemler; konunun idari boyutu ile sınırlı olmak üzere incelenmiş, neticede ulaşılan sonuçlara (*bunların bir kısmının Kurum'un genel sorunlarından kaynaklandığı ve bir kısmının oluşmasına sebebiyet veren eksikliklerin giderilmesini teminen bazı tedbirler alındığı, bir kısmının da yargı organlarına intikal ettirildiği ve sürecin tamamlanmış ya da devam etmekte olduğu*) da ilgili bölümde yer verilmiştir. Ancak, Devlet Denetleme Kurulu'na intikal eden ihbar ve şikâyetlerin önemlice bir bölümü, bilirkişi incelemelerinin yenilenmesine yönelik talepler ihtiva etmekte olup; bunların incelenip karara bağlanmasının yargısal mercilerin yetkisi dâhilinde olması nedeniyle tarafımızdan herhangi bir inceleme yapılmaksızın, anılan dilekçelerin (*gereğinin ilgili Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından genel hükümlere göre takdir ve ifası sağlanmak üzere*) Adalet Bakanlığı'na intikal ettirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Öte yandan, denetim çalışması neticesinde, Adli Tıp Kurumu'nun mevcut hukuki yapısı ve organizasyon biçiminin hizmetin sağlıklı bir biçimde ifası bakımından uygun olmadığı kanaatine erişilmiş olup; yaşanan olumsuzluklar ile bahsedilen eksiklik ve yetersizliklerin temelinde de esas itibarıyla bu husus yatmaktadır. Nitekim, Rapor'un ilgili bölümlerinde bahsedildiği üzere, Türkiye'de adli bilimler alanındaki yapılanma ve bu bağlamda olmak üzere Kurum'un mevcut sistem içerisindeki yeri, özellikle üniversite camiası tarafından da tartışılmakta ve;

- Adli Tıp Kurumu'nun kapatılarak bu işlerin bütünüyle üniversitelere devredilmesi,
- Kurum'un adli bilimler alanında faaliyet yürütecek birimleri akredite etmek görev ve yetkisiyle donatılarak, uygulamadan çekilmesi,
- Adli Tıp Kurumu'nun mevcut fonksiyonlarının kapasitesi güçlendirilmek suretiyle korunması; ancak, üniversiteler ve Sağlık Bakanlığı gibi kurumlarla koordinasyon ve iş birliği artırılarak, bunların da sistem içerisine fiili olarak daha yoğun bir biçimde dâhil edilmesinin sağlanması

şeklinde özetlenmesi mümkün olan, çok sayıda ve değişik mahiyette öneriler gündeme getirilmektedir.

Rapor'un ilgili bölümlerinde yer verilen bilgi ve açıklamalar ile sistemin taraflarınca ortaya konulan görüş ve eleştirilerin analizinden; mevcut sistemin kuruluş ve işleyiş biçiminin ihtiyaca tam olarak cevap veremediği noktasında ortak bir kanaatin var olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, bilirkişilik müessesesi ve Adli Tıp Kurumu'nun yapı ve uygulamalarına ilişkin yukarıda özetlenen tespitler de bu hususu teyit etmektedir.

Sisteme yöneltilen en önemli eleştiriler ise temel olarak **merkezi bir bilirkişilik kurumu** şeklinde yapılandırılmış olan Adli Tıp Kurumu'nun, bilirkişilik müessesesi bakımından **nihai kararı verecek merci olarak** kabul edilmesi noktasına odaklanmaktadır.

Buna göre yargı organlarınca, bilimsel bir yapı olmaktan çok Adalet Bakanlığı'na bağlı idari bir organ olma hüviyeti taşıyan Adli Tıp Kurumu'na bu türden bir misyon yüklenmiş olması üniversiteleri devre dışı bırakmakta ve bilirkişilik müessesesinin bilimsel temellere oturtulması gereği ile çelişmektedir. Bu durum ayrıca, Kurum'un iş yoğunluğunu arttırarak karar alma süreçlerinde gecikmeler meydana getirmektedir. Bu görüşlere göre ayrıca, bu kurumların sistemin dışında kalması, buralarda bulunan bilimsel ve teknik kapasitenin atıl kalması sonucunu da doğurmaktadır.

Konuyla ilgili olarak ortaya çıkan görüşlerin dikkate değer bir kısmında, bilirkişilik hizmetlerinin mahallinde bulunan kuruluşlardan (*üniversiteler gibi*) alınması hâlinde anılan sorunların çözülebileceği ve bu şekilde işleyen bir sistemin inşası hâlinde Adli Tıp Kurumu'na ihtiyaç kalmayacağı belirtilmektedir.

Bu konuda dile getirilen görüşlerin bir kısmında ise bilirkişilerce verilecek hizmetlere ilişkin standartların oluşturulması ve bunlara uyumun denetlenmesi ile sistemde faaliyet yürüten aktörlerin akreditasyonu işlevini görecek bir kuruma ihtiyaç olduğu; bu bağlamda, Adli Tıp Kurumu'nun uygulamadan çekilerek, anılan fonksiyonları üstlenecek biçimde yeniden yapılandırılmasının uygun ve faydalı olacağı ifade edilmektedir.

Ancak bunların karşısında, üniversitelerin *-bir kısmı hariç olmak üzere-* ve diğer kurumların ihtiyacı karşılamak bakımından yeterli kapasiteye sahip olmadığı ve Adli Tıp Kurumu'nun varlığının bilirkişilik uygulamalarında standardizasyonu ve buna bağlı olarak görece adaleti sağladığı gibi görüşler dile getirilmektedir.

Kurum'un Adalet Bakanlığı'na olan bağlılığından hareketle, bilimsel yaklaşım eksikliği noktasında dile getirilen eleştiriler ise Kurum bünyesindeki görevlerin çok büyük bir kısmının alanında temayüz etmiş bilim adamları tarafından yürütüldüğü, dolayısıyla bu konuda herhangi

bir eksikliğin mevcut olmadığı; Adalet Bakanlığı'na olan bağlılığın ise sadece idari bakımdan anlam ifade ettiği, Bakanlığın, kurum bünyesinde oluşturulacak bilimsel/teknik görüşlere müdahil olmasının söz konusu olamayacağı gibi argümanlar çerçevesinde yanıtlanmaktadır.

Ayrıca, farklı bilirkişilerden alınan raporların çelişkili sonuçlar içermesi durumunda, bu çelişkileri giderecek bir kuruma her zaman ihtiyaç olduğu; aksi takdirde, hâkimlerin uzman olmadıkları konularda önlerine gelen farklı görüşler arasında kararsız kalacağı ve bunun da sürekli olarak başka bilirkişilere müracaat etme zorunluluğunu ortaya çıkararak, yine yargısal süreçlerin uzamasına sebebiyet vereceği belirtilmektedir.

Konuyla ilgili olarak gündeme getirilen öneriler ile bunların oluşturulmasında dikkate alınan verilerin, tarafımızdan yürütülen çalışmalar kapsamında yapılan tespitlerle birlikte analiz edilmesi neticesinde; Türkiye'de adli bilirkişilik hizmetlerinin nasıl yapılandırılacağı ve bu bağlamda Adli Tıp Kurumu'nun sistem içerisindeki yerinin ne olacağı hususlarının, geniş ölçekli değerlendirmelere dayalı olarak ve sisteme dair bütün verilerin bir arada analiz edilmesi suretiyle karara bağlanmasının gerekli olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer bir ifadeyle mevcut durum, adli bilimler alanındaki yapılanmanın nasıl olması gerektiği noktasında, siyasal karar alma mekanizmalarınca esaslı bir sistem tercihi yapılmasını gerektirmektedir.

Bu tercihin yapılması öncesinde (*hem demokratik yönetim ilkelerinin bir gereği olarak hem de yapılacak tercihin ihtiyaca tam olarak cevap verebilmesini sağlamak bakımından*) **bütün paydaşların bir araya getirilerek** bunların görüşlerinin alınması ve her bir birimin/kurumun kapasitesi ile potansiyelinin net bir biçimde tespit edilmesi de büyük fayda sağlayacaktır.

Bu itibarla, Adli Tıp Kurumu ve Adalet Bakanlığı ile birlikte sistemin paydaşları olarak yargı organları, Sağlık Bakanlığı, üniversiteler, barolar, emniyet ve jandarma teşkilatlarının ilgili birimleri, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin bir araya gelmesi suretiyle;

- Türkiye'deki bilirkişilik müessesesinin kapsamı, yöntem ve süreçlerinin etkinliğinin yeniden değerlendirilmesi ve bu çerçevede adli bilimler alanındaki yapılanmanın nasıl olması gerektiği,
- Bu yapılanma içerisinde Adli Tıp Kurumu'na yer verilip verilmeyeceği,
- Adli Tıp Kurumu'nun sistem içerisindeki varlığının devamının öngörülmesi hâlinde, Kurum'un bu sistem içerisinde nasıl bir rol üstlenmesi gerektiği

hususlarında alınacak kararlara esas olmak üzere, eldeki bütün verilerin ve konuyla ilgili bütün görüşlerin derlenmesi ve bu çerçevede alınacak kararlar ve belirlenecek reform stratejisi doğrultusunda sistemin yeni baştan organize edilmesi icap etmektedir. Nitekim, Amerika Birleşik Devletleri ve Portekiz gibi ülkelerde adli bilimler alanında yaşanan benzer sorunların teşhisi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla izlenen bu gibi yöntem ve süreçlerin, önemli katkılar sağladığı müşahede edilmiştir.

Bu kapsamda, Kurum bünyesinde yürütülen çalışmalar ve konunun taraflarından alınan görüşler çerçevesinde tarafımızdan; **yapısı, işleyiş biçimi ve fonksiyonları bakımından tümüyle yeniden yapılandırılmak kaydıyla Adli Tıp Kurumu'nun sistem içerisindeki varlığının korunmasının** mevcut durum itibarıyla en uygun çözüm olduğu değerlendirilmektedir.

Bu kanaate dayanak teşkil eden veriler ile bunlara istinaden yapılan değerlendirmeler çerçevesinde; yeniden yapılandırma noktasında geliştirilen modelin temel unsurları, Rapor'un beşinci bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Sözü edilen model önerisinin aşağıdaki şekilde özetlenmesi mümkündür:

- Birlikçilik hizmetinin mahiyeti itibarıyla zorunluluk arz eden **idari ve mali özerkliğin** sağlanabilmesi için Kurum'un "**bağlı kuruluş**" olan hukuki statüsünün "**ilgili kuruluş**" haline getirilmesi ve kendisine ait bir bütçeye kavuşturulması; yürütülmekte olan bütün faaliyetlerin kapsanabilmesi ve ihtiyaç duyulan zihinsel dönüşümün gerçekleştirilebilmesi için de "**Adli Tıp Kurumu**" olan isminin "**Adli Bilimler Kurumu**" olarak değiştirilmesi gerekmektedir.
- Gerek adli tıp gerekse diğer adli bilim alanlarında çalışacak uzman personelin yetiştirilmesi (*eğitimi*) bakımından var olan sorun ve eksikliklerin giderilebilmesini sağlamak ve yetişmiş personelin Kurum bünyesinde istihdam edilebilmelerine yardımcı olmak üzere, Kurum Başkanlığı bünyesinde lisans öğrenimi sonrasında uzmanlık eğitimi ile birlikte yüksek lisans ve doktora programları da uygulayabilecek nitelikte bir yükseköğretim birimi (**Adli Bilimler Akademisi**) kurulmalıdır.
- Adli bilimler alanında ülke çapında uygulanacak strateji ve politikalar ile standart, kural ve yöntemleri belirleyen ve birimleri koordine eden herhangi bir kurumsal yapı hâlihazırda mevcut olmayıp; Adli Tıp Kurumu bünyesinde sistemin bütün taraflarının temsilcilerinin de katılımıyla "**Ulusal Adli Bilimler Konseyi**" gibi bir isimle oluşturulacak yeni bir yapılanma ile anılan eksikliklerin giderilmesi önerilmektedir.

-
- Mevcut yapının temel unsurları arasında yer alan “*ihtisas kurulları*” lağvedilmeli ve bunların yerine, sadece ilgili branşta uzman olan kişiler ile adli tıp uzmanlarının katılacağı, daha az sayıda ve değişken üyelerden oluşan, çok sayıda heyet teşekkül ettirilmelidir. Genel Kurul’un yerine ise Fizik ve Trafik İhtisas Dairelerinde uygulanmakta olan “*Genişletilmiş Uzmanlar Kurulu*” sistemine benzer bir yapı hayata geçirilmelidir.
 - Bilirkişilik hizmetinin üretilmesi noktasında üniversiteler ve sağlık kuruluşları gibi kurumlardan daha etkili bir biçimde yararlanılabilmesi ve Adli Tıp Kurumu’nun karşı karşıya bulunduğu iş yükünün hafifletilebilmesi için; adli mercilerce bilirkişi görüşü talep edilecek vakaların öncelikle kendilerine en yakın ve Adli Tıp Kurumu tarafından akredite edilmiş üniversite ya da sağlık kuruluşu gibi yerel birimlere gönderilmesinin zorunlu kılınması; Adli Tıp Kurumu’nun ise “*üst bilirkişilik organı*” hüviyetine kavuşturulması uygun olacaktır.
 - Hizmetin ülke geneline yayılarak, etkinlik ve verimliliğin arttırılabilmesi ve merkez teşkilatının karşı karşıya bulunduğu aşırı iş yükünün ortaya çıkardığı sorunların giderilebilmesini teminen; akredite edilmiş üniversiteler ve sağlık kuruluşlarının sisteme dâhil edilmesinin yanı sıra, Kurum’un taşra teşkilatının da güçlendirilerek yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Bu kapsamda, nüfus, iş yoğunluğu ve coğrafi uzaklıklar gibi kriterler çerçevesinde belirlenecek yerlerde bölgesel hizmet vermek üzere ve ihtisas kurullarını (*bunlarla ilgili olarak yukarıda yer verilen reform önerisi bu noktada da geçerlilik arz etmektedir*) da içeren 5 ilâ 7 adet tam donanımlı grup başkanlığı ile otopsi hizmetlerinin yürütüleceği daha çok sayıda otopsi merkezi kurulması; sadece ölü muayeneleri ile ayrıntılı tetkik gerektirmeyen (*basit yaralanmalar gibi*) işlerle iştigal edecek şekilde örgütlenecek şube müdürlüklerinin sağlık kuruluşları içerisinde konuşlandırılması önerilmektedir. Grup başkanlıklarından birisinin İstanbul’da kurulması ve bunun Kurum’un merkez teşkilatından ayrılması gerekmektedir. Bu modelde Adli Tıp Kurumu Başkanlığı’nın (*merkez teşkilatı*), yukarıda yer verilen öneriler çerçevesinde yeniden yapılandırılarak, sadece merkezi yönetim ve organizasyon faaliyetlerinin icrası ile ilgilenir hâle getirilmesi; otopsi merkezleri ile şube müdürlüklerinin birinci elden yönetim ve koordinasyonunun ise grup başkanlıklarına bırakılması icap etmektedir.

Bu çerçevede, Raporun beşinci bölümünde ayrıntılı olarak açıklanan tespit ve önerilere başlıklar hâlinde aşağıda yer verilmiştir.

TESPİT VE ÖNERİ 1 - Yürüttüğü faaliyetler Adalet Bakanlığı'nın ana hizmetlerinden birisi olarak kabul edilemeyecek olan Adli Tıp Kurumu, gerek bu özelliği gerekse kendisine ait bir bütçesinin bulunmayışı nedeniyle 3046 sayılı Kanun'da tanımlanan türden bir "bağlı kuruluş" olma vasıflarını taşımamaktadır. Bu nedenle, Kurum'un Adalet Bakanlığı'nın bağlı kuruluşu olarak belirlenmiş olan statüsünün değiştirilmesi gerekmektedir. Bilirkişilik faaliyetinin bağımsızlık ve tarafsızlığın sağlanmasını zorunlu kılan mahiyeti ve bunun gerektirdiği idari ve mali özerkliğin tesis edilebilmesi bakımından, Kurum'un statüsünün "ilgili kuruluş" olarak değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 2 - Sadece "adli tıp" alanında değil, bir bütün olarak "adli bilimler" alanında faaliyet yürütmekte olan Kurum'un "Adli Tıp Kurumu" olan isminin yürüttüğü bütün faaliyetleri tam olarak kapsayabilmesini teminen "Adli Bilimler Kurumu" biçiminde değiştirilmesi uygun olacaktır.

TESPİT VE ÖNERİ 3 - Kurum'un hizmet verdiği tıp dışı alanlarda uzman yetiştirilmesi bakımından ülke çapında geçerli olan ciddi eksiklikler mevcuttur. Tıp alanıyla ilgili eğitim faaliyetleri de (büyük ölçüde mevcut sistemden kaynaklanır şekilde) uzman ihtiyacını tam olarak karşılayamamaktadır. Bu durum, ihtiyaç duyulan sayı ve nitelikte personel istihdam edilebilmesinin önünde engel teşkil etmektedir.

Adli tıp uzmanlarının hem teorik hem de pratik bakımdan daha iyi eğitilebilmelerini; diğer tıbbi branşlarda uzman olup da adli tıp hizmetlerine katılması öngörülen hekimlerin, adli tıp alanında da uzmanlaşabilmeleri için uygun ortam ve araçların sağlanabilmesini; Kurum'da istihdam edilmekte olan personelden akademik kariyerini ilerletmek isteyenlerin Kurum'dan ayrılmak zorunda kalmalarının engellenebilmesini; Kurum kadrolarının öğretim üyeleri için de cazip hâle getirilmesini ve tıp dışı adli bilim alanlarında var olan eğitim açığının giderilerek, ihtiyaç duyulan uzmanların sistematik ve kapsamlı bir biçimde eğitilebilmesini temin edebilmek bakımından, Kurum Başkanlığı bünyesinde lisans öğrenimi sonrasında uzmanlık eğitimi ile birlikte yüksek lisans ve doktora programları da uygulayabilecek nitelikte bir yükseköğretim birimi (Adli Bilimler Akademisi) kurulmalıdır.

TESPİT VE ÖNERİ 4 - Sistemin sağlıklı bir biçimde işletilebilmesi bakımından eksiklik çekilen hususlardan birisi, gerek eğitim gerekse uygulamalar bakımından adli bilimler alanında ülke çapında uygulanacak strateji ve politikalar ile standart, kural ve yöntemleri belirleyen ve birimleri koordine eden herhangi bir kurumsal yapının bulunmayışıdır. Bu hususun, Adli Tıp Kurumu'nun yeniden yapılandırılması ihtiyacı çerçevesinde yapılacak çalışmalardan ayrı şekilde mütalaa edilmesi mümkün olmayıp; belirtilen fonksiyonları ifa etmek üzere bu kurum

bünyesinde, ancak sistemin bütün taraflarının katılımı ile (“Ulusal Adli Bilimler Konseyi” gibi bir isimle) teşekkül ettirilecek yeni bir yapı oluşturulması gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 5 - Kurum bünyesindeki genel kurul ve ihtisas kurullarının mevcut üye profili ve bunların oylama usulüyle karar vermekte olması, kişilerin uzman olmadıkları alanları ilgilendiren konularda alınacak kararlara da katılmasına ve konunun uzmanı olan üye/üyeler ile konu hakkında hiçbir uzmanlığı bulunmayan üyelerin görüşlerinin aynı değerde kabul edilmesine yol açmaktadır. Bu durumun ortadan kaldırılabilmesi için, mevcut sistemden tümüyle vazgeçilmesi ve ihtisas kurulları yerine sadece ilgili tıp branşında uzman olan kişiler ile adli tıp uzmanlarının katılacağı, daha az üyeden oluşan, çok sayıda kurul teşekkül ettirilmesi; genel kurul yerine ise Fizik ve Trafik İhtisas Dairelerinde uygulanmakta olan “Genişletilmiş Uzmanlar Kurulu” sistemine benzer bir yapı oluşturulması gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 6 - Mevcut durum itibarıyla, Adli Tıp Kurumu dışında kalan birimlerin (üniversiteler ve sağlık kuruluşları gibi) sistem içerisindeki yeri netleştirilmemiş olup; bilirkişilik hizmetinin üretilmesi noktasında bu birimlerden yeterli ölçüde yararlanılamamaktadır. Bu durum aynı zamanda, Adli Tıp Kurumu’nun karşı karşıya bulunduğu iş yükünü ağırlaştırmakta ve böylelikle de sistemin işleyişini olumsuz yönde etkilemektedir.

Anılan sorunun çözülebilmesini teminen, adli mercilerce bilirkişi görüşü talep edilecek vakaların öncelikle kendilerine en yakın üniversite ya da sağlık kuruluşu gibi yerel birimlere gönderilmesinin zorunlu kılınması; Adli Tıp Kurumu’nun ise “üst bilirkişilik organı” (bir yandan yerel düzeyde hizmet veren birimlerin sağlıklı bir biçimde hizmet üretebilmelerini teminen, bunlar üzerinde bir akreditasyon makamı olarak görev yapan; bir yandan da bu birimlerden alınan raporların nihai incelenme mercii olarak adli mercilerden gelen taleplere cevap üreten bir kurum) hüviyetine kavuşturulması uygun olacaktır.

TESPİT VE ÖNERİ 7 - Gerekli hukuki süreç tamamlanmış olmasına rağmen Adli Tıp Kurumu’nun taşra teşkilatını oluşturan grup başkanlıkları ve şube müdürlüklerinin çok büyük bir kısmı fiilen kurulamamış olup; bu durum büyük ölçüde gereken planlama çalışmalarının yapılmamış, ihtiyaçların belirlenmemiş ve projelerin oluşturulmamış olmasından kaynaklanmaktadır.

Öte yandan grup başkanlıkları ve şube müdürlüklerinin, kuruluş mantığı bakımından da bazı sorunlar (görev sahalarının net olarak tayin edilmemiş olması, hiyerarşik açıdan birbirinden bağımsız şekilde doğrudan doğruya Adli Tıp Kurumu Başkanlığı ile bağlantılı kılınmaları gibi) mevcuttur. Bahsedilen eksiklikler, taşra birimlerinin sağlıklı ve etkin bir biçimde hizmet üretememesine ve bununla bağlantılı olarak Adli Tıp Kurumu merkezindeki iş

yoğunluğunun artmasına yol açmaktadır. Bu durumun bir bütün olarak yargılama süreçlerini uzattığı ve hizmetin kalitesini olumsuz yönde etkilediği de açıktır.

Anılan sorunların ortadan kaldırılması ve hizmetin ülke geneline yayılarak, etkinlik ve verimliliğin arttırılabilmesi için Kurum'un taşra teşkilatının yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Yeniden yapılandırma çalışmaları kapsamında, nüfus, iş yoğunluğu ve coğrafi uzaklıklar gibi kriterler çerçevesinde belirlenecek yerlerde bölgesel hizmet vermek üzere ve ihtisas kurullarını da içeren 5 ilâ 7 adet tam donanımlı grup başkanlığı ile otopsi hizmetlerinin yürütüleceği daha çok sayıda otopsi merkezi kurulması; sağlık kuruluşları ile aynı fiziksel mekânı paylaşacak biçimde konuşlandırılacak şube müdürlüklerinin ise ölü muayeneleri ile ayrıntılı tetkik gerektirmeyen (basit yaralanmalar gibi) işlerle iştigal edecek şekilde örgütlenmeleri, diğer işleri ise otopsi merkezlerine ya da grup başkanlıklarına sevk etmeleri uygun olacaktır. Bu model çerçevesinde, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı'nın merkezi yönetim ve organizasyon faaliyetleri ile ilgilenmesi, otopsi merkezleri ile şube müdürlüklerinin birinci elden yönetim ve koordinasyonunun ise grup başkanlıklarına bırakılması gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 8 - Bilirkişilik sisteminin sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için her şeyden önce "doğru" bilirkişinin seçilmesi gerekmektedir. Konuyla ilgili olarak yapılan çalışmalarda sıklıkla, bilirkişinin seçilmesi noktasında yeterince titiz davranılmadığı ifade edilmektedir. Hukuk sistemimizde yer verilen "uzman mütalaası" müessesesinin işler hâle getirilmesi ile bilirkişilerin mahkemede sözlü olarak beyanda bulunmalarının (çapraz sorguya tabi tutulmalarının) sağlanması hâlinde, yeterli düzeyde uzmanlığı bulunmayan kişilerin bilirkişilik sisteminin dışına çıkarılmalarının sağlanabileceği değerlendirilmektedir. Sistemin işleyişinde ayrıca, bilirkişinin cevap vereceği sorunun açık ve net olarak belirlenmemesi, hukuki konularda bilirkişiye müracaat edilmesi, raporların süresinde hazırlanıp ilgili mercie sunulmaması gibi başka problemler de mevcuttur. Bütün bu sorunların giderilmesini teminen alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi ve uygulamaya konulması için Adalet Bakanlığı'nca bir çalışma başlatılmalıdır.

TESPİT VE ÖNERİ 9 - Ülkemizde adli bilimler alanında Adli Tıp Kurumu ile birlikte faaliyet yürüten çok sayıda birim mevcuttur. Ancak, adli tıp alanına dair işlerin önemli bir kısmının üniversiteler ve sağlık kuruluşları bünyesinde incelenmesi mümkün olmasına rağmen, vakalar büyük ölçüde Adli Tıp Kurumu'na yönlendirilmekte olup; bu durumun mevcut hukuk sistemimizin yapısı ile birlikte bu alanda faaliyet yürütme potansiyeline sahip diğer birimlerin yetkinlik düzeylerinin saptanmasına dair bir sistemin yokluğu ve/veya var olan prosedürlerin (üniversiteler açısından 2547 sayılı Kanun'un 38 inci maddesi) işletilmemekte/işletilememekte olmasından ve birimler arasında koordinasyonu sağlayacak bir kurumsal yapının

bulunmayışından kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Anılan sorunların çözüümü için öncelikle, yukarıda yer verilen “Ulusal Adli Bilimler Konseyi” modelinin (ulusal ölçekli bir adli bilimler politikasının belirlenmesi, adli tıp alanında faaliyet yürütecek birimlerin sahip olması gereken niteliklerin belirlenmesi ve bu niteliklere sahip olduğu anlaşılan birimlerin akredite edilmesi, birimler arası koordinasyonun sağlanması, muayene prosedürlerinin ve değerlendirme kriterlerinin standardize edilmesi gibi alanlarda görev üstlenmek üzere) mevcut yapıya entegre edilmesi gerekmektedir.

Bununla birlikte, Adli Tıp Kurumu’nun diğer kurumlarca verilen raporların itiraza konu olması ya da yetersiz bulunması durumunda müracaat edilecek “nihai inceleme mercii” olarak tayin edilmesi ve buradan görüş talep edilmesinin öncesinde, bu hizmeti verebilecek kapasiteye sahip olduğu belirtilen yöntemle tespit edilmiş olan birimlere başvurulmasının zorunlu kılınması uygun olacaktır. Ayrıca, bilirkişi raporlarının yetersiz bulunmasına dair olarak adli merciler tarafından (itirazlar dolayısıyla ya da re’sen) verilen kararların da mutlak surette açık, somut ve anlaşılır gerekçelere dayandırılmasının zorunlu kılınması ve bunun işleyebilmesini temin edecek bazı tedbirlerin alınması icap etmektedir.

Öte yandan, kriminal incelemeler olarak adlandırılan (adli belge incelemesi, balistik vb.) ve Adli Tıp Kurumu dışında polis ve jandarma teşkilatları bünyesindeki birimler tarafından da yürütölmekte olan işlemler bakımından (özellikle bu alana dâhil branşlarda ihtiyaç duyulan uzmanların yetiştirilmesi; güvenilirlik testleri ve raporlama standartlarının belirlenmesi ile bu kurumlarda bulunan çeşitli veri tabanlarının ortak kullanıma açılması gibi alanlarda) bir iş birliği ve koordinasyon ihtiyacı mevcut olup; önerilen türden bir “ulusal konsey”in ihdas edilmesi durumunda, bu türden faaliyetlerin icra edileceği uygun bir zemin de sağlanmış olacaktır. Bu alanda geçerli olan diğer bir sorun ise “veri tabanı” mevzuu ile ilgilidir. Ülkemizde, DNA, diş gibi bazı alanlarda hiçbir veri tabanı bulunmamakta; parmak izi, balistik gibi alanlarda var olan veri tabanları ise birbiri ile entegre edilmemiş olduklarından, hizmetin etkin ve verimli bir biçimde yürütölmeye bakımından yeterince fayda sağlayamamaktadır. Bu itibarla, eksik veri tabanlarının oluşturulması için çalışma yapılması ve var olan veri tabanlarının bütün birimlerce ortaklaşa kullanılabilmesini sağlayacak tedbirlerin hayata geçirilmesi gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 10 - Adli Tıp Kurumu’nun merkez teşkilatına dâhil olan idari birimler hizmetlerin etkin ve verimli bir biçimde yürütölebilmesine imkân vermemektedir (Başkan Yardımcısı sayısı, hizmetin sağlıklı bir biçimde yürütölmeye için yeterli olamamaktadır. Ayrıca, “başkanlık birimleri” olarak anılan ve Yönetmelik ile ihdas edilmiş bulunan şube müdürlüklerinin mevcut yapısı hem hukuki hem de fiili bakımdan sorunlar içermektedir). Sıklıkla kamuoyunun gündemine gelmekte olan Kurum bünyesinde bir “Basın ve Halkla İlişkiler

Birimi”nin mevcut olmayışı nedeniyle, kamuoyunun zamanında ve doğru şekilde bilgilendirilmesi sağlanamamaktadır. Kurum bünyesinde yürütülen faaliyetlerin denetimini gerçekleştirmek üzere teşkilatlanmış bir denetim biriminin yokluğu da yönetimin etkinliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Kurum’un teşkilat yapısının sadeleştirilmesi, hizmetlerin etkin ve verimli bir biçimde yürütülebilmesi, birimler ve faaliyetler arasında koordinasyonun en üst düzeyde sağlanabilmesi, personel mevcudundan en etkili şekilde yararlanılabilmesi ve Kurum hizmetlerinin gözetim ve denetiminin etkili bir şekilde icra edilebilmesi bakımından, Kurum’un merkez teşkilatına dâhil olan idari birimlerin, açıklanan eksiklikleri giderecek şekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 11 - Kuruluşlarına ilişkin olarak Adalet Bakanlığı’ndan gerekli onaylar alınmış olmasına rağmen 15 grup başkanlığının 8’i fiilen kurulmamıştır. Şube Müdürlüklerinin kuruluş işlemleri bakımından da benzer eksiklikler mevcut olup; Kurum hâlihazırda 29 ilde hiçbir faaliyet yürütememektedir. Ayrıca, grup başkanlıkları bünyesindeki ihtisas dairelerinin hangi illere hizmet vereceği ve şube müdürlüklerinin hangi coğrafi sınırlar içerisindeki olaylardan sorumlu olduğu hususları belirsizlik arz etmektedir. Taşra birimlerinin örgütlenmesi ve görev sahalarının net olarak belirlenmesi konularındaki eksikliklerin giderilmesi gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 12 - Adli Tıp Kurumu Kanunu’nda yer alan hükümler, yeni Türk Ceza Kanunu ile uyumsuzluk arz etmektedir. Adli Tıp Kurumu Kanunu Uygulama Yönetmeliği ise birimlerin çalışma usul ve esasları bakımından ihtiyaca cevap verebilecek kapsam ve mahiyetten uzaktır. İhtisas Daireleri için Yönetmelik’te sayılan şubelerin birçoğu kurulmamış olup; bu durum idari işleyişin belirlenmiş sistemle uyumsuzluğuna yol açmaktadır. Ayrıca, daire başkanlarının ve şube müdürlerinin, ilgili daireden çıkan bütün raporlara uzmanlarla birlikte ilmi ve idari sorumluluk üstlenerek imza atmak zorunda tutulmaları bir yandan işlerin gecikmesine bir yandan da yapılan işlemlerle ilgili sorumluluğun belirsizleşmesine sebebiyet vermektedir.

Yargı organlarınca Adli Tıp Kurumu’na iş gönderilmesi sürecinde uyulması gereken usuller konusundaki karışıklık ya da uygulamaya sokulan UYAP sisteminin işleyişi bakımından anılan Yönetmeliğin herhangi bir düzenleme içermemekte olması gibi durumlar da hizmetin yürütülmesi noktasında sorunlara neden olmaktadır. Açıklanan sorunların giderilmesini teminen, Adli Tıp Kurumu Kanunu’nun yeni TCK ile uyumlu hâle getirilmesi ve birimlerin görev tanımlarının bu yeni Kanun’a uygun şekilde yeniden belirlenmesi; Adli Tıp Kurumu Kanunu

Uygulama Yönetmeliği'nin ise çalışma usul ve esaslarının tayini bağlamında tümüyle elden geçirilmesi gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 13 - Kurum bünyesindeki bazı laboratuvarların akredite edilmesine dönük çalışmalar başlatılmış olmasına rağmen, henüz bu süreç tamamlanamamıştır. Kalite yönetim sisteminin bir bütün olarak hayata geçirilebilmesini teminen, akreditasyon çalışmalarının bütün birimleri kapsayacak şekilde genişletilmesi ve mevzuatın da bu çalışmaların alt yapısını oluşturacak şekilde yenilenmesi gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 14 - Mevcut durum itibarıyla, mahallinde yapılan otopsilerin önemli bir kısmına adli tıp uzmanları katılamamakta; pratisyen hekimler ve/veya bu alanda yeterli deneyime sahip olmayan uzmanlar tarafından yürütülmekte olan otopsi işlemleri ise sağlıklı sonuçlar alınmasına imkân vermemektedir. Ayrıca, ilgili Kanun hükümleri uyarınca otopsi işleminin mutlaka Cumhuriyet savcıları nezaretinde yürütülmesi ve cesedin durumu elverdiği takdirde otopsilerin mutlaka üç boşluğun açılması suretiyle yapılması gerekmekte olmasına rağmen, uygulamada bu hükümlere tam olarak riayet edilmediği anlaşılmaktadır. Adalet Bakanlığı'nın Adli Tıp Kurumu ile birlikte hareket etmek suretiyle, belirtilen hususlarda alınacak tedbirleri belirleyip hayata geçirmesi icap etmektedir.

Adli Tıp Kurumu merkezinde yürütülen otopsi işlemleri bakımından ise; temel olarak iş yükünün ağırlığı, adli tıp uzmanlarının merkez ve taşra teşkilatında yer alan birimler arasında dengeli şekilde dağıtılmamış olması, taşra birimlerinin yeterli donanıma sahip kılınmamış olması, fiziki imkânların yetersizliği ve yardımcı personelin (otopsi teknisyen yardımcıları) eğitimsizliği gibi nedenlerden kaynaklanan sorunlar mevcut olup; bütün bu sorunların yapılacak etkili bir planlama çerçevesinde çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 15 - Adli Tıp Kurumu'na gelen işlerin çok önemli bir kısmı, evrak eksikliği, ilgili kişinin muayene için gönderilmemiş olması gibi nedenlerle rapora bağlanamamakta ve dosyalar, müzekkere düzenlenmek suretiyle (eksikliklerin giderilmesini teminen) ilgili adli mercie iade edilmektedir. Bu durum, bir yandan yargılama sürecinin uzamasına bir yandan da (aynı dosyanın tekrar tekrar gelmekte olması nedeniyle) Kurum'un iş yükünün artmasına sebebiyet vermektedir.

Özellikle ihtisas kurulları ile Fizik İhtisas Dairesi için geçerli olan bu sorunun ortaya çıkmasına sebebiyet veren en önemli neden, incelenmek üzere Kurum'a gönderilecek dosyalarda bulunması gereken bilgi ve belgelerin eksikliğidir. Anılan sorunun ortadan kaldırılabilmesi için adli mercilerde görev yapan personelin konu hakkında bilgilendirilmesini temin edecek hizmet içi eğitim programları düzenlenmesi gerekli ise de bunun yeterli olmayacağı değerlendirilmektedir. Bu nedenle, Adli Tıp Kurumu tarafından, incelenmek üzere bu Kurum'a

gönderilecek dosyalarda hangi bilgi ve belgelerin bulunmasının gerekli olduğunun vaka türleri itibarıyla tespit edilmesi ve bu bilgileri içeren bir “uygulama rehberi” hazırlanması gerekmektedir. Bu rehberin UYAP sistemine entegre edilmesi ve sisteme bazı kontrol mekanizmaları ilave edilmek suretiyle, rehberde öngörülen bilgi ve belgeleri ihtiva etmeyen dosyaların Kurum’a intikal ettirilmesinin önüne geçilmesi de mümkün olup; sorunun çözülmesi bakımından bu yöntemin de büyük faydalar sağlayacağı düşünülmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 16 - Türk Ceza Kanunu’nun değişmesinin ardından cinsel suç mağdurlarının Adli Tıp Kurumu’na gönderilerek bunların ruh sağlıklarının eylem nedeniyle bozulmuş olup olmadığının tespitine dair dosyaların sayısında ciddi bir artış ortaya çıkmış durumdadır. Bu hususa ilişkin olarak Kanun’da yer verilen hükümde, ilgilinin beden veya ruh sağlığının bozulması durumu nitelikli hâl olarak kabul edilmiş ve verilecek cezanın alt sınırı oldukça yükseltilmiştir. Ancak, mevcut durum itibarıyla ruh sağlığının bozulması ibaresi ile neyin kastedildiği (dolayısıyla söz konusu hükümlerin nasıl uygulanacağı) konusunda, konunun uzmanları arasında tam bir görüş birliğine varılamamıştır.

Bunun da ötesinde, anılan hükümler üzerinde var olan görüş ayrılıklarının giderilmesi durumunda dahi, Kanun’un mevcut hâliyle devam etmesi durumunda, mahiyeti itibarıyla daha hafif nitelikli eylemlerin daha ağır şekilde tecziye edilmesi ya da aynı niteliğe sahip eylemlerden birisine, diğerine nazaran daha az ceza verilmesi gibi sonuçların ortaya çıkması kuvvetle muhtemel görülmekte ve adaletin tam anlamıyla tesisi noktasında sorunlar yaşanacağı değerlendirilmektedir. Bu itibarla, mağdurların ruh sağlığında bozulma oluşup oluşmadığı mevzuunun “nitelikli hâller” arasından çıkarılması ve cezanın üst sınırının yükseltilmesi yoluyla, davaya bakacak olan hâkime, işlenen suçun niteliği ve işleniş biçimini değerlendirmek suretiyle uygun göreceği cezayı vermek konusunda daha geniş bir takdir alanı bırakılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Öte yandan, bu tür davalarla ilgili süreçlerin çok uzamakta olması ve bu esnada mağdur kişilerin birden çok kere muayene edilmek durumunda kalmaları, söz konusu kişilerin ruhsal bakımdan daha da yıpranmalarına neden olabilmektedir. Mevcut sistem ayrıca, delillerin toplanması ve değerlendirilmesi noktasında da ciddi problemler ihtiva etmektedir. Bütün bu sorunların giderilebilmesini teminen, mağdur kişilerin bir kere muayene edilip, adli sürecin bunlar açısından sonlandırılmasına ve ihtiyaç duydukları psikolojik ve tıbbi desteğin sunulabilmesine imkân verecek “Cinsel Saldırı Muayene/Değerlendirme Merkezi” gibi birimlerin ülke geneline yaygın şekilde ihdas edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, Adli Tıp Kurumu Altıncı İhtisas Kurulu’nun mevcut personel sayısı ile bu alandaki ihtiyacın makul sürelerde karşılanması mümkün görülmemektedir. Bu durum hâlihazırda bu

Kurul'u ciddi bir iş birikimiyle karşı karşıya bırakmış olup; birikmiş işlerin tamamlanması ve süreçlerin makul sürelerde sonuçlandırılabilmesini teminen, anılan Kurul'un personel yönünden takviye edilmesi ve/veya başka yerlerde de bu Kurul ile aynı fonksiyonları üstlenecek yeni birimler (İhtisas Kurulları) oluşturulması gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 17 - Adli Tıp Kurumu'nun personel rejimi bakımından geçerli olan önemli bazı sorun ve eksiklikler mevcuttur. Adli Tıp Kurumu Kanunu'nda Başkan, başkan yardımcıları, ihtisas kurulları başkan ve üyeleri, grup başkanları ile ihtisas dairesi başkanları için 4 yıllık bir görev süresi belirlenmiş olmasına rağmen, bu kişilerin görevden alınma koşullarına dair herhangi bir belirleme yapılmamıştır. Bunun yanında, temelde Devlet Memurları Kanunu'na tabi olan Kurum personeli için geçerli olacak ikincil mevzuat bakımından da ciddi eksiklikler (Adli Tıp Kurumu Kanunu'nda bahsedilen bazı unvanlara Kurum'a ait kadro cetvellerinde yer verilmemiş olması; "mühendis", "kimyager", "biyolog", "psikolog", "antropolog" gibi unvanlarla Kurum bünyesinde çalışacak kişiler için ihtiyaca uygun "özel koşul"lar tayin edilmemiş olması; Kurum personelinin merkez ve taşra birimlerinde görevlendirilmesi işlemlerine dair herhangi bir usul ve esas belirlenmemiş olması gibi) mevcuttur.

Ayrıca, Kurum bünyesinde "mühendis" vb. unvanlar ile çalışmakta olan personel, teknik hizmet sınıfında bulunan "uzman" kadrolarına atanmaları hâlinde özlük hakları bakımından kayba uğramakta olup; bu durum nedeniyle söz konusu personel uzman (ve öncesinde raportör) kadrosuna atanmak istememektedir. Bu ise (raporların ancak uzmanlarca imzalanabilmekte olması dolayısıyla) mühendis vb. unvanlı personelin incelemesini bizzat yaptıkları konularla ilgili raporlara imza atamamasına ve (çoğu zaman inceleme sürecine katılmamış olan) "uzman"ların, kendi ihtisas alanlarına girmeyen konularla ilgili raporları imzalamak durumunda kalmasına yol açmaktadır.

Anılan sorunların giderilebilmesi için, adli tıp uzmanları ile diğer tıp dallarında uzman olan kişiler dışında kalan ve Kurum bünyesinde bilirkişilik hizmetinin yürütülmesi safhasında görev yapan bütün personel kadrolarının "kariyer uzmanlık" şeklinde yeniden tanımlanması uygun olacaktır. Hizmetin etkin ve verimli bir biçimde yürütülebilmesi noktasında önem arz eden diğer bir eksiklik ise Kurum bünyesinde bugüne kadar herhangi bir "norm kadro" çalışması yapılmamış olmasıdır. Mevzuattan kaynaklanan sorun ve eksikliklerin giderilmesinin yanı sıra; merkez ve taşra teşkilatlarına dâhil bütün birimlerin kadro ihtiyaçlarının objektif kıstaslara göre belirlenmesini ve her birime ihtiyaca göre kadro tahsis edilmesini teminen, kapsamlı bir "norm kadro" çalışmasının da başlatılması gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 18 - Denetimde, mevzuata ilişkin olarak yukarıda değinilen eksikliklerin yanı sıra atama ve nakil işlemlerinin yürütülmesinde mevcut hukuki kurallara ve

hizmet gereklerine aykırı bazı uygulamalar (“Başkanlar Kurulu” tarafından kullanılması gereken bazı yetkilerin Kurum Başkanı tarafından kullanılmakta olması; Kurum’a ait kadro cetvellerinde yer verilmeyen, Kurumsal hizmetlerin yürütülmesinde yararlanılması da mümkün bulunmayan kişilerin naklen atama yoluyla Kurum kadrolarına alınması; mevzuat uyarınca yasak olmasına rağmen “aday memur” statüsünde olan bir personelin, adaylık süresi tamamlanmadan önce naklen atama yoluyla Kurum’a ait bir kadroya atanması; benzer şekilde, mevzuata uygun olmamasına rağmen, mecburi hizmet kurası ile Kurum’a bağlı birimlerden birisine atanmış olan bir personelin geçici görevlendirmeler ve yer değiştirme suretiyle başka bir birime nakledilmesi; bazı kadrolara yapılan açıktan atama işlemlerinde, mevzuatta yer verilen koşulların ötesinde bazı özel koşullar aranması gibi) gerçekleştirildiği tespit edilmiş olup; bu tip uygulamaların tekrarlanmaması hususunda daha titiz davranılması gerekmektedir.

Ayrıca, üniversitelerin ilgili bölümlerinden mezun olarak Kurum’un otopsi teknisyen yardımcısı kadrolarına atanmış olan personel ile yardımcı hizmetler sınıfında bulunan ve bu alanda herhangi bir eğitim almamış olmasına rağmen, öteden beri var olan ihtiyacı karşılamak üzere otopsi teknisyen yardımcısı olarak görevlendirilen kişiler arasında özlük hakları ve memuriyet unvanları bakımından hiçbir farklılık oluşturulamamış olup; eğitilmiş personel açısından hakkaniyete aykırı bir durum teşkil ettiği değerlendirilen bu durumun düzeltilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 19 - Adli Tıp Kurumu’nun hemen hemen bütün birimlerinde ciddi düzeyde personel eksikliği çekilmekte olup; Kurum’un uzman personel mevcudu, işlerin sağlıklı bir biçimde ve makul süreler içerisinde tamamlanmasına imkân vermemektedir. Kurum’un gerek merkez gerekse taşra birimlerinin tam olarak teşkilatlanamamış olmasının en önemli gerekçelerinden birisini de bu husus teşkil etmektedir. Yaşanan personel eksikliği ikinci görevli statüsünü taşıyan uzmanlardan yararlanılmak suretiyle giderilmeye çalışılmakta ise de; bu şekilde Kurum bünyesinde görev alan kişilerin mesailerinin ancak kısıtlı bir bölümünü bu hizmet için ayırabilmekte olmaları dolayısıyla bu durum, gerek incelemelerin sıhhati gerekse işlerin bitirilme süresi bakımından sorunlar üretmektedir.

Anılan sorunların ortadan kaldırılabilmesi için, kişilerin Kurum personeli olarak çalışmayı tercih etmelerine imkân verecek bazı tedbirlerin alınması gerekmektedir. Bu kapsamda olmak üzere, “öğretim üyesi” vasfını edinmek/korumak yönünde eğilime sahip olan kişilerin Kurum bünyesinde istihdam edilebilmelerine imkân sağlamak bakımından Adli Tıp Kurumu’nun içerisinde bir yüksek öğretim birimi ihdas edilmesinin ve Adli Tıp Kurumu Kanunu’nun bugüne kadar hiç uygulanmamış olan 32 nci maddesinin (burs verilmek suretiyle yurt içinde veya yurt dışında öğrenci okutulması ve personelin eğitim için yurt dışına

gönderilebilmesine imkân vermektedir) işler hâle getirilmesinin, uzun vadede de olsa bu sorunun çözümü bakımından büyük faydalar sağlayacağı düşünülmektedir. Ancak, anılan sorunun ulaştığı boyut, daha kısa vadeli bazı tedbirlerin hayata geçirilmesini zorunlu kılmakta olup; bu çerçevede, Adli Tıp Kurumu personeli olarak çalışmanın ekonomik bakımdan diğer kurumlara nazaran daha cazip hâle getirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Ayrıca, personel ihtiyacının karşılanması noktasında bu yöntemlerin yeterli olmaması ve/veya ikinci görevli personelden yararlanılmasının zorunlu görülmesi durumunda; daha fazla sayıda ikinci görevli personel istihdam edilmesi ve bunların mesailerinin daha büyük bir kısmını Kurum hizmetlerine ayırmalarının sağlanması gerekmekte olup; bunun sağlanabilmesi için ikinci görevli personele ödenecek ücretlerin makul seviyelere çıkarılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 20 - Denetim çalışmaları kapsamında, genel bütçeden alınan ödenekler ve döner sermaye bütçesinden oluşan iki kaynağa sahip olan Adli Tıp Kurumu'nun mali işlemleri de gözden geçirilmiş olup; netice itibarıyla, taşınır malların kayıt ve kontrol işlemlerinin yürütülmesiyle ilgili olarak mevzuatta öngörülen sistemin kuruluş ve işleyişi bakımından bazı eksikliklerin mevcut olduğu; Kurum bünyesindeki döner sermaye işletmesinin mevcut mevzuat uyarınca kurumlar vergisi ve KDV mükellefiyeti tesis ettirmiş olması gerekmesine rağmen bu türden bir mükellefiyetinin bulunmadığı; döner sermaye gelirlerinin kurumsal ihtiyaçlara tahsis edilmesi gereken kısmının eksik hesaplandığı ve buradan kaynaklanan farkın personele yapılacak ödemelere aktarıldığı; mal ve hizmet alımı işlemlerinin çok büyük bir kısmının doğrudan temin usulü ile gerçekleştirildiği ve ihale usulleri çerçevesinde yürütülen az sayıda alım işleminin de çoğunlukla tek isteklinin katılımı ile yürütülüp sonuçlandırıldığı; ihtiyaçların miktar ve mahiyet bakımından tespiti noktasında hatalı işlemler yapıldığı (bazı sarf malzemeleri için birkaç yıllık ihtiyaç miktarının bir seferde temin edilmesi ya da alındığı günden itibaren bir kere bile kullanılmayan bir cihazın satın alınması gibi); yaklaşık maliyet tespitinin sağlıklı şekilde yapılamadığı; ihale dokümanında yapılan tanımlamaların belirli üretici firmaların ürünlerini işaret ettiği ve bazı alım işlemlerinde ihale konusu mal parti parti teslim alınmasına rağmen, ilk parti malın teslimi ile birlikte malların tamamı teslim alınmış gibi işlem yapıldığı anlaşılmış olup; anılan türden hata ve eksikliklerin tekrarlanmasının önlenmesi ve varsa sorumluların tespit edilebilmesini teminen, Kurum'un mali işlem ve kararlarının bir bütün olarak ve ayrıntılı biçimde denetime tabi tutulmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 21 - Kurum'un İstanbul'da bulunan merkez hizmet binası, gerek büyüklüğü gerekse havalandırma ve ışıklandırma gibi özellikleri bakımından ihtiyacı

karşılayamamakta olup; bu durum, temel olarak, söz konusu binanın başka bir amaç doğrultusunda inşa edilmiş olmasından kaynaklanmaktadır. Binanın ve üzerinde bulunduğu arsanın durumu dikkate alındığında, sorunların “tadilat” yoluyla giderilmesinin de mümkün olmadığı değerlendirilmektedir. Yerleşim planlarının iş akış süreçlerine uygun hâle getirilmesi, personelin sağlıklı bir ortamda görev ifa edebilmesinin sağlanması ve bunlara bağlı olarak Kurumsal hizmetlerin daha etkin bir biçimde yürütülebilmesini teminen, Kurum’un, misyon ve vizyonuna uygun şekilde planlanacak ve ihtiyaçlarını tam olarak karşılayabilecek mahiyet taşıyan yeni bir binaya kavuşturulmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca, hizmet binasının durumu bakımından var olan sorunların yanı sıra Kurum, teknik donanım bakımından da bazı sorun ve eksikliklerle (internet bağlantılarının zayıflığı, elektronik kütüphanelerin hiç birisine üyelik tesis ettirilmemiş olması, Trafik İhtisas Dairesinin ihtiyaç duyduğu simülasyon yazılımlarına sahip olmaması; UYAP sistemi dışında bağımsız bir bilgi işlem sisteminin bulunmaması gibi) karşı karşıya bulunmakta olup; bütün bu sorunların da yapılacak etkili bir planlama çerçevesinde giderilmesi gerekmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 22 - Adli Tıp Kurumu bünyesinde yürütülen çalışmalarda ayrıca, Kurum bünyesindeki birimlere ya da belirli bir konuya özgü bazı hukuki hata (sanık ya da şüpheli konumunda olmayan kişilerin de gözlem altına alınmakta olması; Dördüncü İhtisas Kurulu toplantılarına Gözlem İhtisas Dairesi Başkanı yerine bu Dairede görevli bir uzmanın katılmakta olması; Üçüncü İhtisas Kurulu’na karara bağlanan vakalarla ilgili psikolojik/psikiyatrik muayeneleri gerçekleştiren uzmanlara, bu vakalara dair raporlara imza atılmaması; Ankara Grup Başkanlığı bünyesindeki Trafik İhtisas Dairesince verilen raporlarla ilgili konuların (gerekli hâllerde) İstanbul’daki Trafik İhtisas Dairesi bünyesinde oluşturulan “Genişletilmiş Uzmanlar Kurulu”na intikal ettirilmekte olması) ya da sorunlu durumlar (izinli olmayan dönem içerisinde döner sermaye ödemelerinden yararlanılamaması nedeniyle, personelin izin haklarını kullanmaktan imtina etmekte olması; Fizik İhtisas Dairesi’nin yoğun bir biçimde personel ihtiyacı içerisinde olması; imzanın nasıl atılması gerektiğine dair bağlayıcı bir düzenlemenin bulunmaması; aynı dosyanın Kurum’a her gelişinde farklı bir AT numarası verilmek suretiyle takip edilmekte olması) tespit edilmiş olup; anılan konulardaki sorunların çözülmesi ve mevzuata aykırılıkların giderilmesi icap etmektedir.

TESPİT VE ÖNERİ 23 - Kamuoyunun gündemine gelmiş bazı olaylar üzerinden hareket edilmek suretiyle, Adli Tıp Kurumu’nun işleyiş biçimi ve vermiş olduğu bazı kararlar, sıklıkla ve yoğun bir biçimde eleştirilmektedir. Denetim çalışması kapsamında, söz konusu olayların Kurum’a intikal ettirilmesinden sonra bu Kurum bünyesinde yürütülen işlemler, konunun idari boyutu ile sınırlı olmak üzere incelenmiş olup; bunlardan bir kısmının, Kurum’un genel

sorunlarından kaynaklandığı, bir kısmının oluşmasına sebebiyet veren eksikliklerin giderilmesini teminen bazı tedbirler alındığı, bir kısmının da yargı organlarına intikal ettirildiği ve sürecin tamamlanmış ya da devam etmekte olduğu anlaşılmıştır.

Ayrıca, denetim dönemi içerisinde Devlet Denetleme Kurulu Başkanlığı'na intikal eden çok sayıda şikâyet dilekçesi mevcut olup; aynı hususlar bu şikâyet dilekçeleri için de geçerlilik arz etmektedir. Öte yandan, sözü edilen dilekçelerin bir kısmında, Kurum tarafından verilen kararların doğru olmadığı ve bu konuların yeniden incelenmesi gerektiği yönünde görüş ve itirazlar dile getirilmektedir. Bu türden şikâyetler hakkında (bunların incelenip karara bağlanmasının yargısal mercilerin yetkisi dâhilinde olması nedeniyle) tarafımızdan herhangi bir inceleme yapılmamış olup; anılan dilekçelerin (gereğinin ilgili Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından genel hükümlere göre takdir ve ifası sağlanmak üzere) Devlet Denetleme Kurulu Başkanlığı tarafından Adalet Bakanlığı'na intikal ettirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Yukarıda özetlenen ve ayrıntıları Rapor'un beşinci bölümünde yer alan mevcut sorunlara yönelik tespit, değerlendirme ve öneriler ile bilirkişilik hizmetleri ve buna dair kurumsal yapıların geliştirilmesi/iyileştirilmesi amacıyla alınması gereken uzun dönemli tedbirlere ilişkin önerilerin gereğinin –Başbakanlık (İdareyi Geliştirme Başkanlığı) ve Adalet Bakanlığı tarafından– yapılmasını temin maksadıyla, Rapor'un, Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanun'un 6 ncı maddesi uyarınca Başbakanlığa gönderilmesi gerektiği sonuç ve kanaatine varılmıştır.